

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Co/2/2017
Identifikačné číslo spisu: 6110216162
Dátum vydania rozhodnutia: 11.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6110216162.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. G. F., bývajúceho v R., zastúpeného advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 8, IČO: 36853186, proti žalovanej Petit Press, a.s., so sídlom v Bratislave, Lazaretská č. 12, IČO: 35790253, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Paul Q, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Karadžičova č. 2, Twin City Blok A, IČO: 35906464 a Advokátskou kanceláriou Tomáš Kamenec, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Špitálska č. 43, IČO: 36855995, o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 14 C 131/2010, o odvolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. marca 2017 sp.zn. 15 Co 2/2017, takto

rozhodol:

Konanie o odvolaní z a s t a v u j e.

Žalobca má nárok na náhradu trov konania o odvolaní.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) čiastočným rozsudkom z 29. februára 2012 č.k. 14 C 131/2010-393 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) uložil žalovanej povinnosť uverejniť do 15 dní v troch po sebe nasledujúcich vydaniach denníka SME na jeho titulnej strane toto ospravedlnenie (špecifikované vo výroku rozsudku súdu prvej inštancie) za zásah do osobnostných práv žalobcu článkami „Šéfoval súdu, lovil zadarmo“ a „Šéfoval súdu, strieľal zadarmo“.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 27. marca 2013 sp.zn. 15 Co 144/2012 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny [§ 219 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)].

3. Uznesením z 5. decembra 2015 sp.zn. 3 Cdo 256/2013 Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietol dovolanie žalovanej proti rozsudku odvolacieho súdu.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) na základe sťažnosti žalovanej nálezom z

11. novembra 2015 sp.zn. II. ÚS 184/2015 (ďalej len „nález“) rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Odvolací súd potom uznesením zo 16. marca 2016 sp.zn. 15 Co 106/2015 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

6. Na dovolanie žalobcu proti uvedenému zrušujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu najvyšší súd uznesením z 3. novembra 2016 sp.zn. 3 Cdo 156/2016 napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (primerane pri tom aplikoval závery vyjadrené v judikáte R 141/2014).

7. Krajskému súdu v Banskej Bystrici bol 22. februára 2017 doručený návrh žalobcu podaný v zmysle § 164 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorým žiadal prerušiť konanie do skončenia konania vedeného na Európskom súde pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pod č. 27429/16 vo veci „F. proti Slovenskej republike“. Žalobca v návrhu na prerušenie konania uviedol, že 6. mája 2016 podal proti nálezu individuálnu sťažnosť v zmysle čl. 34 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Predmetom konania ESLP bude prieskum súladu nálezu s Dohovorom a princípmi, na ktorých je založená ochrana osobnostných práv v konfrontácii s ochranou slobody prejavu. ESLP teda bude riešiť otázku významnú pre rozhodnutie odvolacieho súdu; výsledkom môže byť aj konštatovanie porušenia Dohovoru. Vzhľadom na všetky okolnosti tohto sporu je žiadúce, aby ďalší postup v odvolacom konaní vychádzal z definitívne ustáleného názoru na súvisiace ústavnoprávne otázky, čo je nevyhnutne podmienené právoplatným skončením prebiehajúceho konania na ESLP.

8. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo 14. marca 2017 sp.zn. 15 Co 2/2017 prerušil konanie vedené na ňom pod sp.zn. 15 Co 2/2017 do skončenia konania ESLP č. 27429/19 vo veci „F. proti Slovenskej republike“. Odvolací súd na základe posúdenia obsahu žalobcovho návrhu na prerušenie konania a s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti konania dospel k záveru, že tento návrh je opodstatnený a zodpovedá § 164 CSP. Podľa presvedčenia odvolacieho súdu treba - so zreteľom na všetky relevantné okolnosti daného sporu - konanie prerušiť do skončenia konania vedeného na ESLP. Uzavrel, že je „potrebné vyčkať na rozhodnutie ESLP, pretože výsledok tohto konania, v ktorom sa rieši otázka majúca podstatný vplyv a význam pre rozhodnutie, môže podstatne zmeniť rozhodnutie súdu vo veci samej“.

9. Proti uzneseniu odvolacieho súdu o prerušení konania podala žalovaná odvolanie s tým, že súd jej „v zmysle ustanovení § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/, h/ CSP nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí“. Dodala, že „žalobca“ v zmysle § 366 písm. d/ CSP nemohol uplatniť bez svojej viny v konaní prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. Podľa jej názoru v danom prípade „konal Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd prvej inštancie, keď vydal uznesenie o prerušení konania. Zo zaradenia inštitútu prerušenia konania podľa § 164 CSP vyplýva, že tento sa nachádza v druhej časti pod názvom 'konanie v prvej inštancii' a prvej hlave 'postup súdu po začatí konania'. Zo samotného zaradenia inštitútu fakultatívneho prerušenia konania podľa § 164 CSP je zrejmé, že ide o konanie súdu v prvej inštancii. Zároveň podľa § 357 písm. n/ CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o prerušení konania podľa § 162 ods. 1 písm. a/ a § 164 CSP. Podstatné je v tomto zmysle aj ustanovenie § 378 ods. 1 CSP, podľa ktorého sa na konanie na odvolacom súde primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak“. V ďalšom texte dovolania žalovaná uviedla, že napadnuté uznesenie neobsahuje poučenie o odvolaní (pozn.: len o dovolaní), preto ho bolo možné napadnúť odvolaním v lehote troch mesiacov od doručenia rozhodnutia (§ 362 ods. 3 CSP). V častiach III. až V. odvolania žalovaná podala svoje vysvetlenie dôvodov, so zreteľom na ktoré zastáva názor o opodstatnenosti jej odvolania. V bode VI. odvolania navrhla, aby najvyšší súd napadnuté uznesenie zrušil a priznal jej náhradu trov konania o jej odvolaní.

10. Žalobca sa k odvolaniu nevyjadril.

11. Najvyšší súd skúmal, či sú splnené procesné podmienky, za ktorých môže o odvolaní konať a rozhodnúť.

12. Ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (§ 161 ods. 1 CSP). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví (§ 161 ods. 2 CSP).

13. Jednou z podmienok civilného sporového konania je funkčná príslušnosť súdu. Funkčná príslušnosť súdu vymedzuje rozsah pôsobnosti medzi jednotlivými článkami sústavy všeobecných súdov tak, že určuje, ktorý článok má prejednať a rozhodnúť konkrétny rovnaký spor (konkrétnu rovnakú vec). Ide o určenie, ktorý súd má uskutočniť konanie o danom riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku.

14. Funkčnú príslušnosť súdu upravuje CSP tak, že o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak (§ 34 CSP) a o dovolaní rozhoduje najvyšší súd (§ 35 CSP).

15. V danom prípade žalovaná napadla uznesenie krajského súdu o prerušení konania, ktoré tento súd vydal v štádiu odvolacieho konania začatého na ňom podaním odvolania žalovanej proti rozsudku súdu prvej inštancie. Žalovanou nastolená problematika funkčnej príslušnosti súdu na rozhodnutie o odvolaní smerujúceho (v rovnakých alebo obdobných prípadoch, resp. procesných situáciách) proti rozhodnutiu krajského súdu už bola opakovane riešená najvyšším súdom v rozhodnutiach vydaných za účinnosti predchádzajúcej procesnoprávnej úpravy. Podľa presvedčenia najvyššieho súdu nová právna úprava účinná od 1. júla 2016 nepriniesla takú zmenu, ktorá by pri riešení otázok súvisiacich s touto problematikou neumožňovala vychádzať z už skôr zaujatých záverov, prípadne mala viesť (až) k odklonu od právnych náhľadov najvyššieho súdu, ku ktorým dospel do uvedeného dňa.

16. Najvyšší súd v rozhodnutí sp.zn. 4 Co 1/2010 riešiac otázku funkčnej príslušnosti na rozhodnutie o odvolaní konštatoval, že „rozhodnutiami krajského súdu ako odvolacieho súdu, nie sú len rozhodnutia vo veci samej, ale aj súvisiace procesné rozhodnutia vydané v štádiu odvolacieho konania.“. Vo viacerých ďalších rozhodnutiach (porovnaj napríklad sp.zn. 3 Co 16/2013, 3 Co 7/2013, 5 Co 67/2013, 4 Co 43/2013, 7 CoE 8/2013, 1 CoE 52/2014) najvyšší súd konštatoval, že rozhodnutie krajského súdu o zamietnutí návrhu na prerušení konania vydané po začatí odvolacieho konania nie je rozhodnutím krajského súdu ako súdu prvého stupňa, ale je rozhodnutím krajského súdu ako súdu odvolacieho. Zastávajúc názor, že v týchto prípadoch ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, najvyšší súd v niektorých rozhodnutiach (porovnaj napríklad sp.zn. 2 Co 21/2013, 2 Co 6/2015, 1 CoE 52/2014, 4 CoE 35/2015, 6 CoE 26/2015, 7 Co 4/2014) dodal, že „napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako odvolacieho súdu teda neobsahuje (neuvádza) chybné poučenie o neprípustnosti odvolania proti tomuto rozhodnutiu“. K dovolacej argumentácii žalovanej najvyšší súd uvádza, že súčasná právna úprava (za účinnosti ktorej bolo vydané napadnuté uznesenie odvolacieho súdu) vyžaduje, aby rozhodnutie odvolacieho súdu obsahovalo poučenie o dovolaní (viď § 384 ods. 1 CSP).

17. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 vychádza z toho, že opravným prostriedkom na preskúmanie rozhodnutia odvolacieho súdu je dovolanie (§ 419 CSP). Prieskum konania a rozhodovania odvolacieho súdu na základe odvolania podaného procesnou stranou (účastníkom konania) neprichádza podľa CSP do úvahy; CSP funkčnú príslušnosť na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu neupravuje.

18. Najvyšší súd sa nestotožňuje s názorom žalovanej, ktorá je (najmä vzhľadom na legislatívne zaradenie ustanovenia § 164 CSP o prerušení konania v tomto procesnom kódexe) presvedčená, že vtedy, keď o prerušení konania rozhoduje odvolací súd, ide o rozhodnutie súdu prvej inštancie. Najvyšší súd - ako to vyplýva aj z vyššie uvedených rozhodnutí - už za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy zastával názor, že ak o (ne)prerušení konania rozhoduje krajský súd v štádiu odvolacieho konania, nejde o rozhodnutie súdu prvej inštancie.

19. Tak, ako predchádzajúca právna úprava (O.s.p.), aj súčasná právna úprava (CSP) civilného sporového konania predpokladá, že v praxi všeobecných súdov sa vyskytnú procesné situácie, v ktorých krajský súd konajúci v štádiu odvolacieho konania prijme jednoinštančné rozhodnutie (napríklad o poriadkovej pokute, znalečnom, prerušení konania), ktorému nepredchádza rozhodnutie súdu prvej inštancie; aj takéto rozhodnutie je rozhodnutím odvolacieho súdu. Rozhodnutím odvolacieho súdu teda nie je len rozhodnutie bezprostredne preskúmvajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie. Rovnaký záver vyplýva tiež z niektorých aktuálnych rozhodnutí ústavného súdu.

20. V uznesení z 28. februára 2017 sp.zn. III. ÚS 152/2017 ústavný súd konštatoval, že dvojinštančnosť konania je podľa judikatúry ústavného súdu ústavnoprocený princíp, ktorému musí byť podriadená aj organizačná sústava súdov so zákonom ustanovenou pôsobnosťou jednotlivých stupňov súdov (II. ÚS 195/06). Dvojinštančnosť tak, ako ju vyložil ústavný súd v roku 2006, však už nemala s ohľadom na plynutie času a vývoj judikatúry prinajmenšom od roku 2005 oporu v procesnej úprave. Vychádzajúc aj z judikatúry EŠP (napr. Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgicku z 23.6.1981, Adolf proti Rakúsku z 26.3.1982, Feldbrugge proti Holandsku z 29.5.1986) dvojinštančnosť nie je všeobecnou zásadou civilného súdneho konania (sporového či mimosporového). V dvojinštančnosti treba vidieť najmä prejav úsilia minimalizovať možné pochybenia v rozhodnutiach súdov prvej inštancie“.

21. V uznesení z 31. mája 2017 sp.zn. I. ÚS 289/2017 ústavný súd konštatoval, že z objektívnych dôvodov nie je možné bezvýhradné uplatňovanie zásady dvojinštančnosti konania, ktorá ani v CSP nie je formulovaná ako zásada aplikovaná bez ohľadu na všetky okolnosti veci. Z právnej úpravy odvolacieho konania vyplýva niekoľko procesných situácií, kedy súd druhej inštancie prijme jednostupňové rozhodnutie, teda rozhodnutie, ktorému nepredchádza rozhodnutie súdu prvej inštancie v odvolacom konaní. CSP dovoľuje, aby sa vo veci rozhodlo s konečnou platnosťou v jednom stupni, pokiaľ je tomu tak z rozumných dôvodov. V takom prípade nedochádza k porušovaniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

21. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 upravuje funkčnú príslušnosť najvyššieho súdu na rozhodovanie: a/ o odvolaniach proti rozhodnutiam niektorých krajských súdov (viď § 31 ods. 1 CSP) vydaným v sporoch z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach (§ 31 ods. 2 CSP), b/ o dovolaniach (§ 35 CSP). Funkčná príslušnosť najvyššieho súdu na rozhodnutie o odvolaní žalovanej proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je daná.

22. O trovách konania o odvolaní rozhodol najvyšší súd rozhodol podľa § 256 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP.

23. Chýbajúca funkčná príslušnosť ktoréhokolvek súdu na prejednanie určitej veci, ktorá inak patrí do právomoci súdu, predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Najvyšší súd preto konanie o odvolaní žalovanej zastavil podľa § 161 ods. 2 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP.

24. O trovách konania o odvolaní žalovanej rozhodol najvyšší súd podľa § 256 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.